

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

P9_TA(2023)0015

Utworzenie trybunału do spraw zbrodni agresji przeciwko Ukrainie**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie utworzenia trybunału do spraw zbrodni agresji przeciwko Ukrainie (2022/3017(RSP))**

(2023/C 214/10)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Ukrainy i Rosji, w szczególności z 19 maja 2022 r. w sprawie zwalczania bezkarności za zbrodnie wojenne w Ukrainie ⁽¹⁾ oraz z 23 listopada 2022 r. w sprawie uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm ⁽²⁾,
- uwzględniając deklarację londyńską z 13 stycznia 1942 r.,
- uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 3314 (XXIX) z 14 grudnia 1974 r. w sprawie definicji agresji i rezolucję nr 377 (V) (Zjednoczeni w pokoju) z 3 listopada 1950 r.,
- uwzględniając Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK), w szczególności jego art. 8a i poprawki z Kampali dotyczące zbrodni agresji, oraz umowę o współpracy i pomocy między Międzynarodowym Trybunałem Karnym a Unią Europejską z 2006 r.,
- uwzględniając rezolucje Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2433 (2022), 2436 (2022), 2463 (2022) i 2473 (2022),
- uwzględniając nakaz wydany 16 marca 2022 r. przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w sprawie zarzutów ludobójstwa na podstawie Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa,
- uwzględniając rezolucję w sprawie wojny napastniczej prowadzonej przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie i jej obywatelom oraz zagrożenia, jakie stwarza dla bezpieczeństwa w regionie OBWE, przyjętą na 29. dorocznej sesji Zgromadzenia Parlamentarnego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), która odbyła się w dniach 2–6 lipca 2022 r.,
- uwzględniając wspólne oświadczenie ministrów spraw zagranicznych Estonii, Łotwy i Litwy z 16 października 2022 r., w którym wezwali oni do utworzenia specjalnego trybunału do spraw zbrodni agresji przeciwko Ukrainie,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych z 2 marca 2022 r. pt. „Rosyjska napaść na Ukrainę” oraz rezolucję z 12 października 2022 r. pt. „Integralność terytorialna Ukrainy: obrona zasad Karty Narodów Zjednoczonych”,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 2 listopada 2022 r. pt. „Report of the International Criminal Court” [Sprawozdanie Międzynarodowego Trybunału Karnego] oraz rezolucję z 14 listopada 2022 r. pt. „Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine” [Naprawienie szkód i zadośćuczynienie za agresję przeciwko Ukrainie],
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z dnia 20 i 21 października 2022 r. oraz 15 grudnia 2022 r.,
- uwzględniając oświadczenie przewodniczącej Komisji Ursuli von der Leyen z 30 listopada 2022 r. w sprawie odpowiedzialności Rosji i wykorzystania rosyjskich zamrożonych aktywów, w którym przewodnicząca odnosi się do potrzeby powołania, przy wsparciu ONZ, wyspecjalizowanego sądu do zbadania zbrodni agresji przeciwko Ukrainie i ścigania jej sprawców, a także powiązane oświadczenia wysokiego szczebla Niemiec, Polski i innych państw,

⁽¹⁾ Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 68.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2022)0405.

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i zasadami prawa międzynarodowego wszystkie państwa mają taką samą suwerenność i muszą powstrzymać się w stosunkach międzynarodowych od groźby użycia siły lub od użycia jej przeciwko integralności terytorialnej lub niezawisłości politycznej któregoś państwa;
- B. mając na uwadze, że od lutego 2014 r. Rosja prowadzi bezprawną, niesprowokowaną i nieuzasadnioną wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, którą wznowiła 24 lutego 2022 r., dopuszczając się masowej inwazji na Ukrainę;
- C. mając na uwadze, że wojna napastnicza prowadzona przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie stanowi rażące pogwałcenie Karty ONZ, podstawowych zasad prawa międzynarodowego i wielu międzynarodowych porozumień, takich jak akt końcowy z Helsinek, Paryska karta dla nowej Europy czy memorandum budapeszteńskie;
- D. mając na uwadze, że w tym czasie siły rosyjskie przeprowadziły masowe ataki na obszary mieszkalne i infrastrukturę cywilną, zabiły tysiące ukraińskich cywilów i dokonały w całym kraju aktów terroru wymierzonych w infrastrukturę cywilną;
- E. mając na uwadze, że zamordowano już tysiące cywilów, w tym dzieci, a wiele więcej osób doświadczyło tortur, nękania, napaści na tle seksualnym, porwań lub przymusowych wysiedleń; mając na uwadze, że takim niehumanitarnym postępowaniem siły rosyjskie i ich poplecznicy całkowicie lekceważą międzynarodowe prawo humanitarne;
- F. mając na uwadze, że doniesienia o okrucieństwach popełnionych przez rosyjskie siły zbrojne w Buczy, Irpieniu i wielu innych ukraińskich miastach podczas rosyjskiej okupacji ujawniają brutalność wojny napastniczej prowadzonej przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie i podkreślają znaczenie skoordynowanych działań międzynarodowych mających na celu pociągnięcie do odpowiedzialności winnych zbrodni agresji i wszystkich naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego;
- G. mając na uwadze, że 30 września 2022 r. Rosja jednostronnie ogłosiła aneksję częściowo okupowanych Rosję ukraińskich obwodów: donieckiego, chersońskiego, ługańskiego i zaporoskiego;
- H. mając na uwadze, że Federacja Rosyjska została uznana przez Parlament Europejski i wiele parlamentów i zgromadzeń narodowych za państwo sponsorujące terroryzm i państwo stosujące środki terroru;
- I. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie jest najbardziej haniebnym aktem agresji prowadzonym przez przywódców politycznych danego kraju w Europie od 1945 r., w związku z czym wymaga odpowiedniej reakcji prawnej na szczeblu międzynarodowym; mając na uwadze, że w swoich rezolucjach⁽³⁾ Zgromadzenie Ogólne ONZ uznało agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę za pogwałcenie art. 2 ust. 4 Karty Narodów Zjednoczonych oraz oświadczyło, że Federacja Rosyjska musi zostać pociągnięta do odpowiedzialności za wszelkie naruszenia prawa międzynarodowego w Ukrainie lub przeciwko Ukrainie, w tym za agresję będącą naruszeniem Karty Narodów Zjednoczonych; mając na uwadze, że osoby odpowiedzialne za popełnienie zbrodni agresji przeciwko Ukrainie nie mogą pozostawać bezkarne;
- J. mając na uwadze, że agresja Rosji została również wyraźnie potępiona przez przedstawicieli różnych państw i organizacji międzynarodowych, takich jak Rada Europy, OBWE, UE, i Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), Unia Afrykańska, Wspólnota Gospodarcza Państw Afryki Zachodniej, Forum Wysp Pacyfiku, Organizacja Państw Amerykańskich, Wspólnota Karaibska, Rada Nordycka i inne;
- K. mając na uwadze, że 16 marca 2022 r. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości nakazał Federacji Rosyjskiej natychmiastowe zawieszenie operacji wojskowych na terytorium Ukrainy;

⁽³⁾ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 2 marca 2022 r. pt. „Aggression against Ukraine” [Napaść na Ukrainę], z 24 marca 2022 r. pt. „Humanitarian consequences of the aggression against Ukraine” [Humanitarne skutki napaści na Ukrainę] oraz z 15 listopada 2022 r. pt. „Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine” [Naprawienie szkód i zadośćuczynienie za agresję przeciwko Ukrainie],

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

- L. mając na uwadze, że od 2 marca 2022 r. prokurator MTK prowadzi dochodzenie w sprawie sytuacji w Ukrainie w związku z wcześniejszymi i obecnymi zarzutami dotyczącymi zbrodni popełnionych przez Federację Rosyjską od 21 listopada 2013 r., w tym ludobójstwa, zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości; mając na uwadze, że chociaż Ukraina nie jest stroną MTK, uznała ona jurysdykcję MTK i współpracuje z nim;
- M. mając na uwadze, że w rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 3314 (XXIX) z 14 grudnia 1974 r. zdefiniowano agresję jako użycie przez państwo sił zbrojnych przeciwko suwerenności, terytorialnej integralności lub politycznej niepodległości innego państwa lub akt w jakikolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych; stwierdzono w niej również, że „wojna napastnicza jest zbrodnią przeciwko pokojowi międzynarodowemu” oraz że „akt agresji podlega odpowiedzialności międzynarodowej”; mając na uwadze, że art. 8a statutu rzymskiego definiuje zbrodnię agresji jako „planowanie, przygotowanie, inicjowanie lub wykonanie przez osobę zajmującą pozycję pozwalającą na sprawowanie efektywnej kontroli nad politycznymi lub militarnymi działaniami państwa lub też nimi kierowanie aktu agresji, który ze względu na swój charakter, wagę lub skalę w sposób oczywisty narusza Kartę Narodów Zjednoczonych”; mając na uwadze, że akt agresji oznacza użycie przez państwo siły zbrojnej przeciwko suwerenności, integralności terytorialnej lub niezależności politycznej innego państwa lub akt, który w jakikolwiek inny sposób narusza Kartę ONZ; mając na uwadze, że zgodnie z statutem rzymskim MTK zbrodnia agresji różni się od zbrodni wojennych lub zbrodni przeciwko ludzkości; mając na uwadze, że zbrodnia agresji jest zasadniczo przestępstwem przywódczym, ponieważ mogą ją popełnić jedynie osoby posiadające uprawnienia do kształtowania agresywnej polityki danego państwa; mając na uwadze, że Międzynarodowy Trybunał Wojskowy w Norymbardze, który koncentrował się na zbrodniach agresji, orzekł w 1946 r., że agresja jest „największą zbrodnią międzynarodową”;
- N. mając na uwadze, że wojna napastnicza jest poważną zbrodnią międzynarodową, zwłaszcza w kontekście możliwości użycia wszystkich rodzajów broni masowego rażenia, co może mieć katastrofalne skutki dla pokoju na świecie i życia ludzkiego, a także poważne i długotrwałe szkody dla środowiska naturalnego i klimatu;
- O. mając na uwadze, że w sprawie „Barcelona Traction” Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że obowiązki wynikające z delegalizacji aktów agresji są zobowiązaniami wobec społeczności międzynarodowej jako całości, a nie wobec poszczególnych państw;
- P. mając na uwadze, że w następstwie dwóch oświadczeń ad hoc złożonych przez Ukrainę zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnia ludobójstwa popełnione na terytorium Ukrainy od listopada 2013 r. podlegają jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego, ale w obecnej sytuacji Trybunał nie jest właściwy w odniesieniu do zbrodni agresji, zgodnie z definicją w art. 8a statutu rzymskiego oraz poprawkami z Kampali, ponieważ ani Ukraina, ani Federacja Rosyjska nie ratyfikowały statutu rzymskiego i poprawek dotyczących zbrodni agresji; mając na uwadze, że od 2 marca 2022 r. prokurator MTK prowadzi dochodzenie w sprawie sytuacji w Ukrainie; mając na uwadze, że ustanowienie specjalnego trybunału do spraw zbrodni agresji nie wpłynie na jurysdykcję MTK w odniesieniu do innych przestępstw, a raczej ją uzupełni;
- Q. mając na uwadze, że Parlament Europejski i parlamenty Czech, Estonii, Francji, Łotwy, Litwy, Niderlandów i Polski przyjęły rezolucję popierającą ustanowienie międzynarodowego specjalnego trybunału ad hoc;
- R. mając na uwadze, że 30 listopada 2022 r. Komisja przedstawiła alternatywne możliwości ustanowienia mechanizmu odpowiedzialności za zbrodnię agresji przeciwko Ukrainie; mając na uwadze, że wszelkie decyzje w sprawie takiego mechanizmu powinny być podejmowane w ścisłej współpracy z Ukrainą;
- S. mając na uwadze, że w swoich konkluzjach z 15 grudnia 2022 r. Rada Europejska zachęciła do dalszych wysiłków na rzecz zapewnienia pełnej odpowiedzialności za zbrodnie wojenne i zagwarantowania rozliczalności za zbrodnię agresji oraz zwróciła się do Komisji, wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa / wiceprzewodniczącego Komisji oraz do Rady, aby czyniły postępy w tych pracach, zgodnie z prawem UE i prawem międzynarodowym, przy czym podkreśliła, że ściganie zbrodni agresji jest kwestią ważną dla całej społeczności międzynarodowej;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

T. mając na uwadze, że Rada Bezpieczeństwa ONZ jest sparaliżowana w kwestii sytuacji w Ukrainie, ponieważ Rosja może zawetować wszelkie istotne działania; mając na uwadze, że rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 377 (V) ustanawia precedens, ponieważ daje ONZ alternatywną ścieżkę działania, gdy co najmniej jeden stały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ wykorzystuje wето, by utrudniać Radzie Bezpieczeństwa wykonywanie jej funkcji zgodnie z mandatem zawartym w Karcie Narodów Zjednoczonych;

1. ponownie z całą stanowczością potępia rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, potwierdza niezachwiane poparcie dla niezależności, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w jej granicach uznanych przez społeczność międzynarodową oraz ponawia apel do Rosji o natychmiastowe zakończenie wszelkich działań wojskowych w Ukrainie oraz bezwarunkowe wycofanie wszystkich sił i sprzętu wojskowego z całego terytorium Ukrainy uznanego przez społeczność międzynarodową;

2. podkreśla, że rosyjska zbrodnia agresji przeciwko Ukrainie stanowi wyraźne i niepodważalne naruszenie Karty Narodów Zjednoczonych i – w interesie bezpieczeństwa na świecie i międzynarodowego porządku opartego na zasadach – nie może pozostać bez reakcji ze strony społeczności międzynarodowej; ponownie wzywa Komisję, wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie, by dążyły do pełnego rozliczenia za wszystkie zbrodnie popełnione przez Rosję oraz jej sojuszników i popleczników podczas wojny napastniczej przeciwko Ukrainie;

3. podkreśla pilną potrzebę, by UE i jej państwa członkowskie, w ścisłej współpracy z Ukrainą i społecznością międzynarodową, najlepiej za pośrednictwem ONZ, dążyły do utworzenia specjalnego trybunału międzynarodowego w celu ścigania zbrodni agresji przeciwko Ukrainie popełnionej przez przywódców politycznych i wojskowych Federacji Rosyjskiej i jej sojuszników oraz znalezienia prawnie uzasadnionego i wspólnego rozwiązania w tej kwestii; uważa, że ustanowienie takiego trybunału wypełniłoby znaczną lukę istniejącą w obecnym instytucjonalnym systemie międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych i powinno opierać się na normach i zasadach, które mają zastosowanie do MTK zgodnie ze statutem rzymskim;

4. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do ścisłej współpracy z Ukrainą w celu poszukiwania i budowania politycznego wsparcia na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ i innych forach międzynarodowych, w tym Rady Europy, OBWE i G-7, w celu utworzenia specjalnego trybunału ds. zbrodni agresji przeciwko Ukrainie;

5. uważa, że ustanowienie specjalnego trybunału byłoby uzupełnieniem działań dochodzeniowych MTK i jego prokuratora, ponieważ specjalny trybunał skupiłby się na zarzucanym ludobójstwie, zbrodniach wojennych i zbrodniach przeciwko ludzkości popełnionych w Ukrainie; ponownie wyraża pełne poparcie dla prowadzonego przez prokuratora MTK dochodzenia w sprawie sytuacji w Ukrainie; podkreśla znaczenie ratyfikowania przez Ukrainę statutu rzymskiego MTK i poprawek do niego oraz formalnego przystąpienia przez Ukrainę do MTK;

6. wzywa do aktywnego wykorzystywania dyplomacji publicznej UE i komunikacji strategicznej w celu wsparcia utworzenia specjalnego trybunału;

7. podkreśla, że chociaż dokładny skład i metody działania specjalnego trybunału nie zostały jeszcze określone, będą musiały przestrzegać najwyższych kryteriów przejrzystości i bezstronności; uważa ponadto, że specjalny trybunał międzynarodowy musi być właściwy do prowadzenia dochodzeń nie tylko w sprawie Władimira Putina oraz przywódców politycznych i wojskowych Federacji Rosyjskiej, ale również Alaksandra Łukaszenki oraz przywódców politycznych i wojskowych Białorusi jako państwa udzielającego wsparcia, z którego terytorium i przy którego wsparciu logistycznym Federacja Rosyjska prowadzi wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie, ponieważ zgodnie z art. 8a statutu rzymskiego odpowiada to definicji zbrodni agresji;

8. podkreśla, że prace przygotowawcze UE poświęcone specjalnemu trybunałowi powinny rozpocząć się niezwłocznie, koncentrować się na ustanowieniu specjalnego trybunału we współpracy z Ukrainą i wspierać ukraińskie i międzynarodowe władze w zabezpieczeniu dowodów do wykorzystania przez przyszły specjalny trybunał;

9. wzywa instytucje UE, w szczególności Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, do udzielenia w międzyczasie wsparcia na rzecz ustanowienia tymczasowej prokuratury i zauważa, że ustanowienie tej prokuratury byłoby bardzo ważnym praktycznym krokiem naprzód w działaniach dochodzeniowych mających na celu ściganie sprawców przez przyszły specjalny trybunał ds. zbrodni agresji przeciwko Ukrainie;

10. potępia rosyjską praktykę blokowania wszelkich działań na szczeblu ONZ mających na celu pociągnięcie Federacji Rosyjskiej do odpowiedzialności za wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie;

Czwartek, 19 stycznia 2023 r.

11. podkreśla ważną rolę, jaką odgrywa specjalny trybunał ds. zbrodni agresji przeciwko Ukrainie w dochodzeniu sprawiedliwości dla narodu ukraińskiego, w powstrzymaniu innych podmiotów międzynarodowych od imitowania bezprawnej agresji Rosji oraz w ułatwianiu dochodzenia zadośćuczynienia i przyszłego pojednania;
 12. zwraca się do UE i państw członkowskich, a także ich partnerów i sojuszników o podjęcie dyskusji na temat prawnych możliwości wykorzystania państwowych aktywów Rosji jako zadośćuczynienia za naruszenia prawa międzynarodowego popełnione przez Rosję w Ukrainie, w tym ewentualnie poprzez pozbawienie takich aktywów ochrony immunitetu państwa lub ograniczenie takiej ochrony ze względu na rażący charakter tych naruszeń;
 13. jest głęboko przekonany, że ustanowienie tego specjalnego trybunału ds. zbrodni agresji stanowiłoby bardzo jasny sygnał zarówno dla społeczeństwa rosyjskiego, jak i społeczności międzynarodowej, że Putin oraz rosyjscy przywódcy polityczni i wojskowi mogą zostać skazani za zbrodnię agresji przeciwko Ukrainie; podkreśla, że ustanowienie tego trybunału byłoby również wyraźnym sygnałem dla elity politycznej i biznesowej w Rosji i popleczników tego kraju, że pod przywództwem Putina Federacja Rosyjska nie jest już w stanie powrócić do normalnych stosunków z Zachodem;
 14. popiera zalecenie Zgromadzenia Ogólnego ONZ jako pierwszy krok w kierunku ustanowienia przez państwa członkowskie ONZ, we współpracy z Ukrainą, międzynarodowego rejestru szkód, który służyłby jako zapis informacji dla przyszłych roszczeń dotyczących szkód, strat lub obrażeń poniesionych przez wszystkie zainteresowane osoby fizyczne i prawne oraz długotrwałych, rozległych i poważnych szkód dla środowiska naturalnego i klimatu, a także Ukrainy, spowodowanych niezgodnym z prawem międzynarodowym działaniem Federacji Rosyjskiej i jej popleczników w Ukrainie lub przeciwko niej, a także w celu wspierania i koordynowania gromadzenia dowodów;
 15. wzywa UE do przyjęcia wspólnego stanowiska w sprawie zbrodni agresji oraz poprawek z Kampali do statutu rzymskiego MTK w sprawie zbrodni agresji; wzywa Bułgarię, Danię, Francję, Grecję, Węgry i Rumunię do przyjęcia i ratyfikowania poprawek z Kampali;
 16. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, rządowi i parlamentom państw członkowskich, sekretarzowi generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Biuru Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Biuru Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, Międzynarodowemu Komitetowi Czerwonego Krzyża, Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu, krajom grupy G7, Unii Afrykańskiej, Wspólnocie Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej, Forum Wysp Pacyfiku, Organizacji Państw Amerykańskich, Wspólnocie Karaibskiej, władzom Białorusi, a także prezydentowi, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej oraz prezydentowi, rządowi, parlamentowi Ukrainy.
-